

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 1 του 'Απριλίου 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 241

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Η «'Αρρωστη Δούλα» (συνέχεια).
 • Καλοσύνη και διάβασμα.
 Ο ΨΥΧΑΡΗΣ γιά τόν Σολωμό.
 ΣΚΟΡΠΙΟΣ. Τι ήρθε ο Βασιλιάς της 'Ιταλίας.
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. 'Ο άνθρωπος πόνος.
 ΙΣΙΟΝΑΣ. Σχβατέβραδν.
 ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΕΛ. 'Υμνικες κουβέντες.
 ΞΕΝΙΓΕΜΕΝΟΣ. Το κέρδος από την καλλιέργεια του μπαμπού.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. 'Ηλ. Βουτιερίδης, Μήτσος Καλαμάς, Alter Ego.
 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ (από την «'Επιστ. 'Επιθεώρηση» του Παρισιού).
 ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΛΩΜΟ

Στή «Revue Bleue», στο πασίγνωστο περιοδικό του Παρισιού, δημοσιεύθηκε ή όμιλία του Ψυχάρη γιά τόν Σολωμό, ή όμιλία που έγινε τις προάλλες σέ μιάν πανηγυρική συνεδρίαση του «Γαλλικού Σύλλογου γιά νά υπερασπιστείται τά δίκαια του 'Ελληνισμού», που πρόεδρος του είναι ο κύριος Όμόλλ.

'Υστερ' από τόν Όμόλλ, από τόν Ούσσαί, από τόν Δεσαάν, από τόν Δείλ κι από τόν Φουζέρ, κι από τούς άλλους σοφούς και φιλολόγους, που μιλήσανε γιά τήν πατρίδα μας, κι ό καθένας τους γνωστικά κ' αξιοπρεπώς ξεσκέπασε κι από μιάν όψη του 'Ελληνικού μεγαλείου, κι ό καθένας απ' αυτούς, μέσα στήν κύκλο του, ξεχώρισε τά δυνατά και τά όφραία της 'Ελληνικής 'Ιστορίας και τέχνης και φύσης και ψυχής, ύστερ' απ' όλους αυτούς, ό Ψυχάρης ήρε θέμα σπουδαιότερο, μπορεί κανείς νά πη, γιά νά δείξη πώς ή γή έτούτη ζή και πώς άξίζει νά ζή.

'Η 'Ελλάδα έχει νέα ποίηση, δική της ποίηση, ό,τι ευγενικώτερο και βαθύτερο γεννά τόν αισθημα και ή σκέψη, και τή χάρη της αυτή τή σαρκώνει και τή συμβολίζει ένας ποιητής, σάν τόν Σολωμό. 'Ενας Αίσχύλος άξίζει ίσα μέ τόν Μακράθων, ένας Σολωμός άξίζει ίσα μέ τόν Ή.

Οί άρχαιοι μέ τή δόξα τους, μέ τήν έντέλειά τους και μέ τήν 'Ιστορία τους δέν είναι μοναχά δικόι μας: είναι—πιό πολύ άκόμα—και όλου του πολιτισμένου κόσμου. 'Ο 'Ελληνικός ουρανός, 'ίδιος πάντα, άπλώνεται από πάνω μας από τόν καιρό του Περικλή ως τόν καιρό του Χριστού, μέ δέν πολυκαταλαβαίνω γιατί είναι άπαραίτητο ξεχωριστά νά περφηανεύμαστε γιά τόν ετύχημα τούτο. Τά άρχαία άγγεία ξεθάφτονται πιό πολύ από τούς τάφρους και μιλάνε σέ λίγους γιά μιάν όφραία ζωή που πέρασε. 'Όταν ένας λαός κρατάει ζωηρή κι άκέρια τή Φαντασία του, όταν ή Φαντασία του αυτή παίρνει τή συνείδηση του είναι της σέ έργα σάν τόν «'Υμνο της 'Ελευθερίας» και σάν τούς «'Ελευθέρους Πολιορκημένους», ό λαός αυτός άξίζει νά τόν κοιτάζουν, νά τόν προσέξουνε, νά τόν θαυμάσουνε, νά τόν άγαπή-

σουν, και νά του βοηθήσουν τήν προκοπή και τόν μεγαλωμα.

Τόν μάθημα τούτο μπορεί κανείς νά πη πώς βγαίνει από τήν όμιλία του Ψυχάρη. Μά δέ μπορούμ' έδω νά δώσουμε ιδέα της όμορφιάς της όμιλίας αυτής. 'Ο λόγος τού Ψυχάρη είναι, άπλούστατα, άριστουρηματάκι. Στό έρχόμενο φύλλο του «'Νουμα» θά τομήςουμε σέ μιάν πρόχειρη μετάφραση σχεδόν όλου του λόγου αύτου νά δώσουμε κάποια ιδέα του, έστω και άδυνατισμένη.

'Ο Ψυχάρης, άριστοτέχνης της γαλλικής γλώσσας, όπως είναι και στή γλώσσα μας ό πιό άπόκοτος γκρεμιστής και ό οικοδόμος ό πιό σύμμετρος, ήρε τρόπο νά μιλήση γιά τόν Σολωμό, ύστερ' από κάποια όφραία λόγια του γέρο Τρικούπη, ύστερ' από τήν τελειωτική μελέτη του Πολυλ, ύστερ' από τόν 'Ηρόδοτο τόν βαλμένο στή μαρσαλική έκδοση των έργων του Σολωμού, ήρε τρόπο νά μιλήση γιά κείνον, και γιά λογής ζητήματα της τέχνης και της αισθητικής και της 'Ιστορίας μας, και λεπτόγνωμα και βαθυστόχαστα, και παρατηρητικά και πρωτότυπα. 'Η όμιλία του Ψυχάρη είν' ένας ύμνος πρós τήν άκέρια 'Ελλάδα, τήν άρχαία και τή νέα, άχώριστος, και πιό πολύ, δοξολόγημα πρós τή ζωντανή 'Ελλάδα, πρós τή νέα 'Ελληνική φαντασία και ιδέα και γλώσσα και λεβεντιά.

'Όπως και σέ πολλές άλλες περιστάσεις, φάνηκε και σέ τούτη ό συγγραφείας του «Ταξιδιού» άκού-

ρατος από μακριά και καλοστόχαστος έργάτης της έθνικής ιδέας, του γερού και ζυπνού πατριωτισμού, έξω από κάθε άερολόγημα, και κάθε παραπίπα του δρόμου. Και γιά τούτο πολύ σωστά ή Κυβέρνησή μας έκρινε πρώτο χρέος της νά του έκφράση τά ευχαριστήριά της μέ τόν μέσο της Πρεσβείας μας στό Παρίσι, καθώς δείχνει τόν γράμμα τούτο του πρέσβη κ. Δεληγιάννη.

Légation de Grèce
en France.

Paris, le 13/3 mars 1907

Cher Monsieur Psichari,
Mon Gouvernement, auquel j' avais fait connaître par le télégraphe que, dans la sixième conférence organisée par la Ligue française pour la défense des droits de l' hellenisme, vous aviez retracé très éloquentement, et d' une manière remarquable, la vie et l' oeuvre du poète national Solomos, me charge de vous exprimer les plus vifs remerciements.

En m'acquittant de cette agréable mission, je saisis l' occasion pour vous réitérer, cher Monsieur Psichari, l' assurance de ma considération la plus distinguée et de mes sentiments dévoués.

Delyanni

ΤΙ ΗΡΘΕ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

«Πολιτική σημασία» έχει, λέει κάποιος, ό έρχομός του Βασιλιά της 'Ιταλίας. «Ποιός ξέρει τί μαγειρεύεται στά παρασκήνια;» — 'Ός τόσο κάτι κάνουμε και μεις» λέει ό άλλος. Και οί δυό, πρηγορημένοι και ήσυχoi, πηγαίνουν κατά τόν σταθμό νά ύποδεχτούν μέ τά μάτια τους τόν ξένο Βασιλιά. «Ποιός ξέρει, κάτι θά βγή απ' αυτή τήν ύποδοχή. 'Αγγλικός δάκτυλος θά είναι», έλεγε ό ένας τους άμα έβγαίναν από τόν Σταδίο. Καθώς τόν έλεγε αυτό, τόν άκουσε ό ξένος Βασιλιάς και γύρισε μ' όλη τή συνοδεία του, πήγε πίσω στό έδώλιό του, στό θώκο του ή στό μαρμαρένιο θρόνο του—δέν ξέρω πώς τά έβγαλαν οί λογιώτατοι τά σαλοπάτια που γεμίζουν τόν Σταδίο—και στεκούμενος έρθιος φώναζε πρós τόν λαό: «Σταθίθε, έχω κάτι νά σας πώ» Και ό λαός σταμάτησε όλος, στάθηκε λιγάκι και γύρισε πίσω κατέϊ με κατώ σε ν' άρθή όσο μπορούσε πιό κοντά, ν' άκούση καλλίτερα τά λόγια του Βασιλιά. Και άμα γίνηκε ήσυχία και σιωπή, μίλησε ό Βασιλιάς έτσι:

«'Ελληνες, άκουσα μερικούς από σας νά λέν πώς

έχει πολιτική σημασία ό έρχομός μου στήν 'Αθήνα, τήν όφραία πολιτεία, που είναι όφραία μοναχά έπειδή τή μαγεύει ή φεγγοβολή των άρχαίων, των ξακουσμένων, των δοξασμένων 'Αθηναίων, και τόν εξαίρετικό φώς και ό φρενός άέρας της 'Αττικής. 'Όμως πολιτική σημασία καμιά δέν έχει ό έρχομός μου έδω: είναι άπλή άνταπόδοση που κάνω στήν άγαπητό Βασιλιά σας γιά τήν επίσκεψη που μ' έκαμε πέρσι στήν πρωτεύουσά μου τή Ρώμη. Οί κανόνες της 'Ιθιμοτυπίας έτσι τόν προστάζουν, και ό καθένας από σας δέ φέρνεται άλλοιώς άμα ένας φίλος του έρθη και τόν επισκεφθ' στό σπίτι του. 'Επειδή είμαι Βασιλιάς και είναι Βασιλιάς και έχουμε φανταχτερές στολές και ακολουθίες και μέσ κοιτάζει ό κόσμος λιγάκι περισσότερο από τούς κοινούς θνητούς, δέν μπορεί παρά νά φέρουν κάποια περισσότερη ταραχή οί επισκέψεις που κάνουμε ό ένας τού άλλου—άλλά τίποτε περισσότερο, μή χάνεσθε! 'Αφού όμως θέλετε και καλά νά έχη πολιτική σημασία ή επίσκεψή μου, σας τήν κάνω τή χάρη και σας λέγω, μέ λιγα λόγια, πώς ήρθα έδω έχι: γιά νά σας δώσω τήν

«Ήπειρο, αλλά για να σας θυμίσω πως η 'Ιταλία για να γίνει, τι είναι αγωνίσθηκε αληθινά και διάκοπα για πολλά χρόνια, η 'Ιταλία για να γίνει ένα, πολέμησε, ξαναπολέμησε και πάλι πολέμησε, και δούλεψε και κοπίασε. Νά ένα μάθημα για σας, που ξεχάσατε πως τό ασήμαντο αυτό κράτος που φτειάσατε δέν μπορεί παρά να είναι προσωρινό, και πως δέν έπρεπε να ήσυχάσετε και να κοπροσκυλιάζετε ως που να ενώσετε τή φυλή σας σ' ένα μεγάλο και δυνατό κράτος, σε μιὰ Μεγάλη 'Ελλάδα. Πάρτε παράδειγμα τους 'Ιταλούς μου.

«Όπως είσθε, δέ ζητε φυσιολογικά ούτε μπορούσατε να ζήτε φυσιολογικά, και τοῦτο είναι φυσικό, γιατί απ' όλο τό σώμα σας, μόλις ένα κομμάτι ξεσκλαβώσατε, ενώ τό περισσότερο μέρος μένει σκλαβωμένο. Η' ένότη μιὰς φυλής δέν είναι φαντασία, είναι αλήθεια αποδειγμένη, ούτε σβύνεται με γραμμίς τεχνητές και σίνουρα χαραγμένα από ξένους διπλωμάτες, σύμφωνα με τις πολιτικές τους ανάγκες και τά συμφέροντα. Καιρό να περιμένετε δέν έχετε. Όσο αναβάλλετε να κάνετε κάποιον στρατό αξιόμαχο, όσο δέ νοιώθετε, αληθινά και όχι με λόγια, τους κινδύνους που πέν να σας καταπιούν και όσο δέν αγωνίζεσθε για να καταφέρετε τήν ένωση τής φυλής σας, τόσο κερδίζουν καιρό οι έχθροί σας και καταφέρνουν εκείνοι, τι δέν καταφέρνετε σεις—τό δυνάμωμά τους, και τό ξεσκλαβωμά των δούλων. Είστε τυραννισμένοι, οι τωρινοί 'Ελληνες όλοι, τό βλέπω, ούτε μπορείτε να είσθε εύχαριστημένοι, όσο και αν ζήτε, ιδιωτικά, καλά. Σας βασανίζει ένας έφιόλιτος γιατί δέν τελειώσατε τήν αποστολή σας, γιατί δέν περιμαζέψατε τό έθνος σας σ' ένα μεγάλο κράτος. Πρέπει να τό κάμετε αυτό, γιατί δίχως αυτό θα είσθε πάντα τυραννισμένοι. Είναι ένα βάρος και ένα βάσανο που πρέπει να τό ξεφορτωθήτε για να ήσυχάσετε και να ζήτε εύχαριστημένοι. Και άφρησ που είναι βάρος και βάσανο αυτό που σας πλάνκοι, αλλά και τίποτε άλλο, τίποτε καλό δέν μπορείτε να πλάσετε ως που να ξεφορτωθήτε τό βάρος αυτό. Προτού να γίνεται ένα όλοι οι 'Ελληνες, δέν έχετε καιρό ούτε για θέατρα, ούτε για τέχνη, ούτε για πανηγύρια (όλυμπιακούς αγώνες διεθνείς) ούτε μπορείτε να γεννήσετε δική σας τέχνη, όσο είσθε έτσι κομματιασμένοι και κακομοιριασμένοι. Μόνο κλεψιές από ξένους μπορείτε να καταφέρετε, και αυτές μισές και άνάποδες. Πρώτα να κάνετε τό έθνος σας και έπειτα τονεύετε τή γλώσσα σας, και πλάθετε

τήν τέχνη σας, και χτίζετε τα θέατρά σας και γίνεσθε φιλόθρωποι, φιλόζωοι και φιλόδεντροι, με νοσοκομεία, φθισιατρεία και ζωολογικούς κήπους.

«Γιςτί παρατήρησα ένα πράμα που κάνει αίσθηση στον καθένα άμα πηγαινει σ' έλληνικά μέρη έχετε πάρα πολλά στίτια για τους άρρωστους τής φυλής σας. Πάει να πιστέψη κανείς πως ή θρησκεία σας είναι ή λατρεία των ήρωων—και των πεθαμένων, γιατί και οι πεθαμένοι σας έχουν μεγάλα μνήματα, σαν του Φιλόπαπου, και μεγαλύτερα μάλιστα. Έπειδή ως τόσο θα μου πήτε πως έχετε όμως και πολλά σχολεία και είναι να χτίζετε και άλλο ένα πανεπιστήμιο, σας άπαντώ πως οι επιστήμονες είναι φριχτή άρρώστια και πως τά σχολεία σας δέν αξίζουν τίποτε γιατί αντί ν' ανοίξουν τό μυαλό, και να βγάξουν ανθρώπους ελεύθερους, δηλαδή ανθρώπους με χαρακτήρα, δηλαδή ανθρώπους—σκοτίζουν τό μυαλό και σκοτώνουν τήν αὐτοβουλία και βγάξουν θεσιθήρες, ραγιάδες και σκλάβους. Σας μιλω σα φίλος σας, δηλαδή αὐστηρά και ξάστερα, γιατί μ' άρέσει να λέω ό,τι στοχαζόμαι.

«Λοιπόν ως αφήσουμε αυτά. Σας χρειάζεται τώρα μιὰ προσπάθεια άρκετή, για να ενωθήτε, όχι περισσότερο. Και ή 'Ελληνική επανάσταση του 1821 ήταν προσπάθεια κοντή και προσωρινή, έφτά οχτώ χρόνων προσπάθεια (δέν λογαριάζω τήν προτομομασία που βέβαια χρειάστηκε περισσότερο καιρό).

«Νά σκοπός μιὰς ζωής! Να δουλέψη κανείς, να πολεμήση για τήν ένωση τής φυλής του. Νά ένξ ιδανικό 'Ελληνικό—άφοῦ γυρεύουν ιδανικά μερικοί— ή ένωση τής 'Ελληνικής φυλής. "Ας λάμψη πάλι σ' όλων των 'Ελλήνων τά μάτια—ελευθερών και δούλων, και ως τους ήλεκτρίση, ως τους ξεσηκώση όλους.

«Και σας προτείνω ένα σύμβολο, έσως τους ελεύθερους 'Ελληνες σας τό λέω στην έπίσημή σας γλώσσα γιατί θα ξζίζε να τό κάνει σημαία τό κράτος σας τό ασήμαντο. «'Απελευθέρωσις των «'Ελευθερών» 'Ελλήνων δια του ήγώνος υπέρ άπελευθέρωσις των «'Υποδούλων» 'Ελλήνων». Και σας προτείνω σ' όλους τους 'Ελληνες, σα φίλος, τό σύμβολο «'Ενωσις ή θάνατος» γιατί, με τήν αλήθεια, δέν αξίζετε να ζήτε αν σας φτάνει ή φοβερή μετριότητα σας. Έξόν αν σας άρέσει να γίνεται σαν τους 'Εβραίους έρημοσπίτες και πλούσιοι κοσμοπολίτες. Δέν τό πιστεύω όμως 'Ελπίζω πως είσθε κάτι καλύτερο από τους 'Εβραίους, και ή δίψα του χρυσού δέν είναι ή μόνη σας φιλοδοξία. Τί ολίγαρκεια που

δείχνει ή δίψα του χρυσού! και τί μετριότητα!

«Και για ν' άρχίσετε σας συμβουλεύω τά έξής:»
 «1) Να φτειάσετε μιάν ώρα άρχήτερα στρατό— με κάθε θυσία.

«2) Να εξακολουθήσετε τον πόλεμό σας με τους Σλαύους στη Μακεδονία, ό,τι και αν σας πούν οι Μεγάλοι τής Γης. (Τους Μεγάλους τής Γης να μην τους άκούετε πολύ πολύ, ή μάλλον ποτέ να μη θυσιάζετε τό παραμικρότερο από τά εθνικά σας, συμφέροντα στα συμφέροντα ξένων όσο μεγάλοι και αν είναι. Τότε θα σας σεβασθούν οι Μεγάλοι και όλος ο κόσμος. Πρέπει να έχετε μιὰ θέληση εθνική που να μην ήπηρεάζεται α ό τίποτε, παρά να πηγαινη πάντα ίσια στο σκοπό της, όπως τό βόλι στο σημάδι. Και δικός σας σκοπός και σημάδι είναι ή 'Ένωσις τής φυλής σας'. Ο πόλεμος αυτός, κοντά στα άλλα, ελευθερώνει και μερικούς ελεύθερους 'Ελληνες από τήν ψευτιά και τήν παραλυσία που τους δέρνει. (Ο άγώνας είναι σχολείο ελευθερίας όπου οι ψεύτικοι άνθρωποι γίνονται άνθρωποι αληθινοί—άντρες. Τόν πόλεμο αυτόν όμως να τό κάνετε γενικώτερο— άγώνα για τό ξεσκλαβωμά των υποδούλων— δουλειά και πόλεμο για τήν ένωση τής φυλής.

«3) Ο πόλεμος άραγε είναι τό μόνο σχολείο που πρέπει να υπάρχει; Όχι. Είναι ένα από τά σχολεία. Τό άλλο είναι ένα σχολείο που φανταζόμαι πως σας χρειάζεται, ένα σχολείο που να βγάξη δασκάλους—άνθρώπους, που να καθαρίζουν τά μυαλά μερικων 'Ελλήνων (έκείνων ίσα ίσα που θα διδάξουν και θα μορφώνουν τά παιδιά σας) από τά βάρη τά περιττά και τά μπερδεμάτα που τους φρότωσε ή σχολαστικισμός, ή τυφλομαρξ, ή στενοκεφχαλιά των διδασκάλων ως τώρα. Σας παραγγεμίζουν τό νου με πολυπραγμοσύνη, σας ταραχούν τό νου με άηδίες, σας σκοτίζουν, σας παραχλίζουν, σας σκοτώνουν τή σκέψη, σας αποδρακόνουν, σας τυφλώνουν.

«Και σας συμβουλεύω ούτε τό σχολείο του πώλεμου ν' αφήσετε, ούτε τό σιγνώτερο με δυνατό διδασκαλείο, που έχει μακρυνότερα τά αποτελέσματα. Πρέπει και τά δυό να «λειτουργούν» άντάμα, κοντά κοντά. Η' ζωή του έθνους και οι κίνδυνοι του έθνους δέν μπορούν να σταματήσουν και να προστινουν ως που να μαρρωθούν οι καλοί δάσκαλοι που θα πλάσουν τά παιδιά σας, δίνοντας τους λίγες γνώσεις αλλά καθαρό μυαλό και μάτι και δυνατό χαρακτήρα. Άλλά ούτε και φτάνει, για να λυτρωθή τό έθνος σας, ή πρόχειρος πόλεμος με τους ξένους και

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ'.

Κύκλον ήλιου.

Ο 'Αντρέας αποχαιρέτησε τήν Κατινούλα, τρίτη, δεκατρείς του Σταβρού, τάπόγεμα. Όσο λίγη δύναμη κι αν είχε ακόμη, βασιτιότανε ή καμμένη να μην κλάψη. Κι ό ίδιος έννοιωθε δυό τρία δάκρυα που του καίγανε τά βλέφαρά του. Θυμότανε τήν Όλια που έμεινε τόσο καιρό άβήσωτη μακριά του και βρωτούσε τον έαφτό του αν έκανε καλά και πάλι να παραιτήση άλλη άβήσωτη μονάχη. Τής έτοιμάσασε, προτού άνεβή στο τρέινο, ένα γραμματάκι, να τής τό πάνε, στα θα είτανε πια φεβγάτος, τό βράδι, τήν ώρα του φαγιού της, όπου συνήθεζε κ' εργότανε να διασκεδάση με τήν έρεξή του. Είχε φέρει

*) Η άρχή του στο 228 φύλλο.

τήν παραμονή από τήν Κερμαρία μετ φιληνάδα τής Κατινούλας να τής κάνει συντροφιά, όπως γυρίση στο Χαμονοκόρφο κ' έπειτα μαζί τους στο Παρίσι. Δηλαδή τό στοχαστηκε από ή Άννα, πως έπρεπε να βρεθῆ κανείς πλάγι της στην Κλινική, γιατί με τό γυναικίσιο της τό αίσθημα και μ' όλη τή αφερμαάδα της, στάθηκε ή Άννα πιο πραχτική από τον Άντρέα, που άλλη αφερμαάδα, ή πλάνη, δέν τον άφινε φαίνεται να συλλογιστῆ για τόσο άπλο πράμα. Και τόντις πολύ τους χρησιμέψε ή Άγγελική—τέτοιον τόνομα τής φιληνάδας. Έστειλε κάθε μέρα τελέγραφο, κάθε μέρα έγραφε στον Άντρέα να τον πληροφορήση, να του πῆ τις θερμοκρασίες, να του πῆ και για τίλλα. Για τίλλα, δυσκολεβότανε ή δύστηχη Άγγελική, που δέν έμοιαζε ακόμη μαθημένη στους όρους τής Κλινικής. Ο κ. Σεβιλάς, ή νοσοκόμα, ή Άντρέας, τώρα και ή Κατινούλα μιλούσανε για τάμιλτητα, δίχως να προσέχουνε κανε, σα να μιλούσανε για κρασί και νερό—που τό δίεπτερο σε μας είναι δά και κυριολεξία. Συφώνησε λοιπόν ό Άντρέας με τήν Άγγελική, να του λῆ τί λογής είτανε οι λειτουργίες εκείνες οι περίφημες, άφοῦ ξέρει κ' ή γιατρική για τις σωματικές μας λειτουργίες. Άμα τό προσδιορίσης κιόλας πως ή λει-

τουργία σου από σημαίνει, κατάλαβες. Κ' έτσι τα βόλεθε πια ή άγαθή μας ή Άγγελική, που τήν περιγελοῦσε κάποτες για τήν περίσσια τήν άγάτης της ή Κατινούλα.

Οι θερμοκρασίες άγώνά δέν πηγαινανε από τις δεκαπέντε του Σταβρού ως τις έξή του Άη Δημήτρη, 37°2 (τό βράδι), 37°7, 32°2, 37°—37°5 (πρωί και βράδι), 37°, 37°—37°5, 37°—37°1, 37°—37°5, 37° 2, 37°—37°, 37°—37°, 37°—37°2, 37°—37°, 37°1—37°2, 37°—37°5, 37°5—37°2, 37°—37°2, 37°—37°5, 37° (τό πρωί), 37°4 (τό βράδι), 37°1 (τό πρωί). Εκεί τελειώνει ή Άγγελική, αν και δέν έμελλε να φύγη από τό Μπ... με τήν Κατινούλα πριν από τις έννια του Άη Δημήτρη. Να πούμε τήν αλήθεια, τυχαινε και να ξεμάχησθ. Άκριβολογίες μη γυρέβης. Νά, τρέει, πίνει. κοιμάται τό κορίτσι. Παχάινει μάλιστα. Τι σημαίνει μιὰ θερμοκρασία; Μά κ' ή νοσοκόμα δηλαδή τή θερμομετροῦσε κάποτες ύστερις από τό φαγι της, άπάνω στη χώνεψη κ' έτσι άνεβαινε τό βράδι ως τους 37°5. Δέν κρατούσε φαίνεται και τό θερμομετρο τόν καιρό που έπρεπε δέν άπόσωνε τά πέντε λεφτά ένα δυό, και τελειωσε τόβαζε και τό τραβούσε. Μια φορά πάλι έφταιζε ή πόστα ή πιο σωστά ή σιδερέ-

— Βλέπεις τὰ μακρὺν βουνά;
— Βλέπω. Ἐνας σεισμός τὰ ταράζει.
Ὁ θρῆνος γέμιζε τὸ σκοτάδι, σὰ βογγητὸ ἀ-
νέμου μέσα στὸ πένθος τοῦ δάσους.
— Ὁ ἄνεμος κλαίει;
— Ὅχι. Δὲν εἶναι ὁ ἄνεμος. Ὁ ἀέρας εἶναι πε-
θαμένος. Πνίγομαι.
— Κ' ἐγώ. Βλέπεις ἐκεῖ κάτω;
— Βλέπω. Εἶν' ἕνα μαῦρο σημάδι...
— Ἐνα μαῦρο σημάδι σαλεύει. Αὐτὸ εἶναι.
— Τί εἶναι;
— Αὐτὸ εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ θρῆνου. Αὐτὸ εἶναι.
— Τόσο μικρὸ; Σὰ μιὰ φούχτα χῶμα. Κι' ὁ
θρῆνος εἶναι ἀπέραντος.
— Ναί ἀπέραντος. Πλατύτερος ἀπ' τὸν οὐρανόν.
— Πλατύτερος. Πιὸ βαρὺς ἀπ' τὰ μεγάλα
βουνά.
— Πιὸ βαρὺς... Ψηλότερος ἀπ' τὰ ψηλά δένδρα.
— Ψηλότερος.
— Τὸ μαῦρο σημάδι σαλεύει.
— Αὐτὸ εἶναι. Εἶναι ἡ μαύρη πηγὴ τοῦ θρῆνου.
— Τόσο μικρὸ; Σὰ μιὰ φούχτα χῶμα. Κι' ὁ
θρῆνος εἶναι ἀπέραντος.

— Δὲν εἶναι μιὰ φούχτα χῶμα. Μιὰ καρδιά
εἶναι κρυμμένη στὸ μαῦρο σημάδι. Γιὰ κῦττα! Κάτι
σέρνεται στὸ χῶμα σὰ φίδι.

— Δὲν εἶναι φίδι. Εἶναι μαλλιὰ. Τὰ μαλλιὰ
σέρνονται στὸ χῶμα.
— Κάτι χτυπᾷ τὴ γῆ. Τ' εἶν' αὐτὸ ποῦ
ἀσπρίζει;
— Εἶναι χέρια. Δὲν βλέπεις; Δυὸ χέρια γυμνά
ποῦ χτυποῦν τὸ χῶμα.
— Ναί δυὸ χέρια γυμνά. Τί θέλουν ἀπ' τὸ
χῶμα;

— Δὲν ἀκούς;
— Ἀκούω. Ὁ ἄνεμος βογγάει μέσα στὸ πένθος
τοῦ κάμπου.
— Ὅχι δὲν εἶν' ὁ ἄνεμος. Ἡ φωνὴ φωνάζει
κάποιον νὰ βγῆ ἀπ' τὸ χῶμα: «Ἐλα! Ἐλα!...»
Τὸν φωνάζει.

— Ναί ἀκούω τώρα. Φωνάζει: «Ἐλα! Ἐλα!...»
Τὰ χέρια χτυποῦν τὸ χῶμα. Τὰ μαλλιὰ σέρνονται
χάμω. Ἡ φωνὴ φωνάζει: «Ἐλα! Ἐλα!...»
— Καὶ δὲν ἔρχεται. Γιατί δὲν ἔρχεται;
— Δὲ θῆρη ποτέ.
— Καὶ θὰ φωνάζῃ ὡς πότε; Θεὸ μου! Τρέμω.
— Θὰ φωνάζῃ αἰώνια...

ὅταν ἀπὸ τάνοιγμένο παραθυράκι τοῦ βαγονιοῦ, εἶδε
ἀπὸ μακριὰ τὴ Μοιρίτα καὶ τὸν Ἀντρέα πού τὴν
προσμένανε στὸ δριχτίμι τοῦ Πλ... , γιατί ἐρχότανε
ἡ Κατινούλα μὲ τὴν Ἀγγελική ἀπὸ τὸ Μπ..., μον-
νάχες οἱ δυὸ τους στὸ χῶρισμά τους τὸ πολυσυζητη-
μένο. Δίκιο εἶχε καὶ πάλε ὁ κ. Σεβιλιάς. Τὸ ταξίδι
διασκεδάζει τοὺς ἀββόστους. Ἐκείνη πού στὴν Κλι-
νική μιλούσε ἀκόμη μὲ κάποιον κόπο, δὲν ἔπαβε
τώρα ἡ γλωσσίστα τῆς νὰ τρέχῃ βορχνιασμένη σὰ
φτάσανε, τόσο μορολογεῦσε καὶ γελοῦσε καὶ δὲν τέ-
λειωνε. Ἡ ὄρεξή τῆς, ὄρεξη θεοῦ, πού εἶπε ἡ
Ἀγγελική. Τί δὲν ἔφαγε στὸ τραῖνο; Καὶ τὰ μά-
γουλά τῆς δλοκόκκινα, παχιά παχιά καὶ στοργου-
λωμένα. Τί τὰ θές; Ἀναστημένη. Κοίταζε τὴ Μοι-
ρίτα, κοίταζε τὸν Κύριο, καὶ θάρρειε πῶς ἀπὸ τὰ
μάτια τοὺς τῆς κατέβαινε στὰ σπλάχνα ζωὴ. Σ'
ἀπτό ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔκανε λάθος ἡ Κατινούλα· τὸ
εἶχε μέσα του ὁ Ἀντρέας θέληση γερῆ, ἀκλόνητη
θέληση, νὰ βάλῃ τὰ δάδνατα δυνατά, νὰ περατώσῃ
τὸ ἔργο του, νὰ τὴ γλυτώσῃ ὀλοτελα τὴν Κατι-
νούλα.

Δίχως εἰρωνεία θὰ τὸ πῶμε· γιὰ νὰ τὸ κατα-
φέρῃ ὁ Ἀντρέας, ἀναγκάστηκε νὰ παλέψῃ μὲ τοὺς
γιατροὺς τοὺς ἰδίους, καὶ τὸ κατάλαβε, μόλις πού

— Μιὰ φούχτα χῶμα. Κι' ὁ θρῆνος εἶναι ἀπέ-
ραντος.
— Δὲν εἶναι μιὰ φούχτα χῶμα. Εἶναι μιὰ
καρδιά... Σφίξε μου τὸ χέρι. Κάνει κρῦο.
— Εἶναι μιὰ καρδιά...
— Τὰ χέρια σου εἶναι παγωμένα.
— Κρυώνω. Πῶς κρυώνω!
— Τὰ δόντια σου χτυποῦν ἄγρια. Γιατί χτυ-
ποῦν ἔτσι τὰ δόντια σου; Προχώρησε νὰ φύγομε.
Ἔλα κοντά μου.

— Ἐρχομαι. Τὰ πόδια μου εἶναι μολύβι.
Προχώρησα μὲς στὸ σκοτάδι.
— Σφίξε μου τὸ χέρι. Ἔλα κοντά μου.
Κρατούσαμε σφιχτά ὁ ἕνας τὸ χέρι τοῦ ἄλλου,
τὰ νύχια μου εἶχαν μπῆ βθειδά στὰ κρέατά του κ'
ἐνοιωθα τὰ νύχια του νὰ σχίζουν τὴ σάρκα μου. Τὸ
αἷμα ἔτρεχε θερμὸ ἀπ' τὰ χέρια μας.
— Σφίξε μου τὸ χέρι, σοῦ λέω. Τρέμω...
Τὸ αἷμα ἔτρεχε ἀπ' τὰ χέρια μας. Καὶ προχω-
ροῦσαμε στὸ σκοτάδι. Πηγαίναμ' ἔμπρός. Μονάχοι,
ἐγὼ καὶ ὁ ἄλλος.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΠΑΡΘΕΝΙΑ

6

Ὅταν ἡ τόση καλοσύνη ἐξάνη
ὅαν ὄνειρο μὲς στῆς ματιῶς τὸ βῆθος,
οἱ κρύβοι πόθοι ἀνασηθήκαν πλῆθος
νὰ πλέθουν τῆς ἀγάπης τὸ στεφάνι.

Ἡ παρθενία ἔμα ὡς στὴν ψυχὴ μας φτάνη,
οἱ δύνεται ἡ καρδιά νὰ μὲνη λιθος·
γίνεται ἡ πίκρα τῆς ζωῆς μας μῦθος,
ὡς πού καινούριος πόνος νὰ σημάνη.

Ὅμως ἡ τόση καλοσύνη ἀτίσως
μπορεῖ ποτὲ καὶ πόνον νὰ γεννήση,
δὲ θὰ φωλιάση στὴν καρδιά τὸ μῖσος.

Ἐσείς, πού ἡ ὄραση πάντα οἷς μαγεύει,
πέτε ἂν μπορεῖ ἡ καρδιά καιτὰ νὰ κλείση,
μὰ κι ἄρχισ με πίστη νὰ λατρεύη.

7

Μὲ σεβασμὸ τὰ μάτια ὡς χαμηλώση
ὄποιος τῆ δὴ ἀπ' ὄμπρός του νὰ περνήη,
γιαὶ μονάχα σεβασμὸ γεννάει
τὸ πρόσωπο, ὅπου ἡ ἀρετὴ ἔχει ἠπλώσει

τὸν πῶ δμορφὸ τῆς Ἰσικιο. Μὲς στὴν τόση
ἱποκρισία τοῦ κόσμου ὡς προσοκυνῇ

τὴν παρθενία. πού τὴν ψυχὴ ἐνυάει,
καθένας μέσα τοῦ ὁμορφιά νὰ νοιώση.

Τὸ ἀγγελικὸ τὸ πρόσωπο, πού φέρνει
στὸ νοὶ τὴν ἀνθητὴ ὁμορφιά τοῦ Ἀπρίλη
μόνο σὲ κόσμον ἠθικὸ μὲ σέρνει.

Κι ἔμα δειλὰ χαμογελά τ' ἀχειλί,
θαρρῶ πῶς καθετὶ τρυφῶ παίρνει
τὸ φῶς, πού ἡ καλοσύνη ἐδῶ ἔχει στείλει.

8

Λουλοῦδι τῆς χαρῆς κι ἂν ὁ ὀνομῶσω,
πάλε γιὰ τὴν ἀγάπη μου εἶναι λίγο.
Τὸ κάθε ὄρατο, πού γύρευα νὰ φτάσω
μὲς στὴ ματιὰ σου τώρα τὸ ξανοίγω.

Κι ἀκόμη ἂν δύνουμαι στὸ νοὶ νὰ πλάσω
τὴν εὐτυχία, πού μ' εἶνα ὀμῶσω,
ὅμως μὲ τί μπορῶ νὰ παρομοιάσω
τὸ χάρισμα πού μοῦ ὀδωκε; ν' ἀνοίγω

τὴν οιδερόκλειστη τῆς γνώσης θύρα;
Καλύτερος ἐγώ! πού ἀπ' τῆς ματιῶς σου
τὸ θεο φῶς δύναμη τίποτα πῆρα,

ὅπου ὀδηγῶ τὸ νοὶ πέρ' ἀπὸ τῆς ἰήσης
τὴν πρόσκαιρη σοφία. Στὸν ἔρωτά σου
βρῆκα τὸ μυστικὸ κλειδὶ τῆς φῶσης.

ΠΑΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΣ

ΓΥΦΤΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Εἶτανε νύχτα· ὁ βορῆς ἐκεῖ τὸ βράδυ μανι-
ζε ἕνα γύρω· κ' ἐγὼ ἀνάμεσο τοῦ κάμπου· καθάλα
στὸ γκάραό μου μὲ μόνους σύντροφους δυὸ γαψύρηδες
κοίταξα πῶς νὰ φτάσω τὸ γρηγορώτερο στὴν πόλη.

Ἦμουνα νιοφερμένους στὴν Ἀγγυροτῶ· τὴν ἀραδικὴ
καλὰ, καλὰ, δὲν τὴ μίλαγα· μὰ ξεχώριζα καὶ τ
λέγανε· ἐκεῖνοι νομίζοντας πῶς δὲ νιοώθη

— «Τὸ Χάσαν τὸν ἀδερφὸ μου θὰ τὸν γνώρισε·
πέθανε.

— Πέθανε; Ζωὴ σὲ λόγου σου.
— Νὰ ἰλεθῆ ὁ Μοχαμέτης τὴν ψυχὴ του.
— Εἶταν καλὸς ἄθροπος ὁ μακαρίτης· καὶ πῶς
τόσο ἄξαφνα;

— Ἀπὸ τσίμπημα σκορπιοῦ.
— Κ' εἶταν καὶ παντρεμένος, θαρρῶ.
— Ναι ἀφίνει καὶ δυὸ κορίτσια· τὸνα δέκα χρο-
νῶ καὶ τῆλλο δεκατεσσάρω. Ἄχ! ὦρα μαύρη. Μὰ
ὄχι, δὲν πέθανε ὁ ἀδερφός μου.
— Μὰ τὸν προφήτη, δὲ σὲ καταλαβαίνω.

κώσανε καὶ τὴν τετάρτη. Ἐλεγε μάλιστα ἡ Ἄννα
πῶς ἀχαιμὸ δὲ θῆτανε νὰ τὴν ἀφήσουνε τὰ πόγεμα
στὸν μπαξέ, μὲ τὴν καλοκαιριὰ καὶ μὲ τὴ ζέστη,
ἀφροῦ τῆς τὸ παραγγέλνανε καὶ στὸ Μπ... νὰ δου-
λέθῃ τὸ πλερόνι τῆς στὴν καθάριο τὸν ἀέρα. Ὁ
Ἀντρέας, πού τὰ παθήματα πιά τῶρα τοῦ γεννήκα-
νε μαθήματα, εἶχε κατανηθῆσει ἀκόμη πιὸ μεθοδικός,
πιὸ γεωμετρικός ἀπὸ πρῶτα κ' ἡ γεωμετρία του
ἀρχίσε νὰ μετροῦ μὲ τὸ διαβήτη τὰ καθέκαστα τῆς
ὕψους. Προσεχτικὸς, τί νὰ τὰ μασοῦμε; ὅσο φαν-
ταζέσαι. Γι' ἀπτό τύχαινε κίβλας νὰ τὸν περγελοῦνε
σπίτι μιὰ σταλιά. Δὲν τοῦ ἔστρεγε διόλου ὁ μπα-
ξές. Μὰ τί νὰ πῆ; Μπορεῖ πάλε νὰ τῆς εἶναι καὶ
χρήσιμο, νὰ τῆς εἶναι τὸ ὑπαιθρο ἀναγκαῖο. Ὑπαί-
θριάστηκε ὅμως φαίνεται μὲ τὸ πκαράπάνω. Ἦρθανε
καὶ βίβιτες. Τὴν ὦρα τοῦ δειλινοῦ, τέσσερεις ἤμισυ,
ροφερά κουρασμένο τὸ κορίτσι. Τὴν ἄβριανή, τὸ βρά-
δι, δεκτρεις, ἡ θερμοκρασία 38°2. Τί τρέχει; Τὸ
κρῦο ἡ τίποτις ἄλλο; Τῆς πονοῦσε ἡ πληγὴ τῆς,
καὶ τόννοιωθε. Ἴσως κ' ἡ θέρμη ἀπὸ κεί. Συνηθίζου-
νε οἱ χειρουργοί, κατόπι ἀπὸ τὸ κόψιμο, νὰ δύνουνε
ἀπὸ μέσα ἀποκομμένο τὸ μέρος, εἰδεμὴ ἐννοεῖται
θῆρρεξε ὀλοένα τὸ αἷμα. Τὰ δεσμάτα, ὁ κ. Σεβι-
λάς τῆκανε μὲ κλωστήσες μεταξένιες, κ' ἔτσι, μὲ

Λοιπὸν τὸ κέφι τοῦ ὁ κ. Ἀντρέας πού τὰ κα-
τάφερε τόσο λαμπρά, τόσο ταχτικά, καὶ δὲν τοῦ ἀ-
πόμνησκε τώρα παρὰ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν ἀνάβρωση
τῆς Κατινούλας. Τὴ σηκῶσανε τὴ δεφτέρω, τὴ ση-
κῶσανε τὴν τρίτη, ἔντεκα τοῦ Ἄη Δημήτρη, τὴ ση-

πῆτῆσε στὸ Παρίσι. Τὶς πρῶτες μέρες, πηγαίνανε
τὰ πράματα βολοῖ. Τὴν κεριακὴ βράδι, σὰ φτάσα-
νε σπῆτι, ἔμπασε ἀμέσως τὴν Κατινούλα στὴν τρα-
πεζαρία, γιὰ νὰ πάρῃ ἀέρα ἡ φαντασία τῆς μὲ τὴν
ἐλπίδα πῶς νὰ, καὶ θὰ σερβίρη ἀκόμη ὅαν καὶ πρί.
Στὸ σημειωματάρι του, ὅπου προτὸυ πλαγιασῆ εἴβα-
ζε τὰ καθέκαστα τῆς μέρας, εἴβαλε καὶ τὴν ἀκό-
λουθη σημειωσοῦλα γιὰ τὴν ἄβρωστη· «Γιατρεμένη.
Γλυτωμένη. Τὴ δεφτέρω, μὲ προθυμὰ μεγάλη, ἔ-
στειλε τοῦ κ. Σεβιλιά χίλια διακόσια φρ. χρ.— γιὰ
τοὺς κόπους του— καὶ λιγάκι πιὸ ὕστερα ἑξακόσια
φρ. χρ. τῆς Βιχτώριας γιὰ τὴν Κλινική, ἕνα μῆνα
καὶ παραπάνω πού καθῆσε ἡ Κατινούλα, ἡ Ἀγγε-
λικὴ κι ὁ ἴδιος. Μαζὶ, χίλια ὀχτακόσια φρ. χρ. πού
τοῦ κόστισε ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀθρώπου, ἐνώ λογαρίαζε πῶς
στὸ Πκοῖσι θὰ τοῦ κόστιζε τὸ χειροῦργημα ἐξη χι-
λιάδες φρ. χρ., χῶρια τὰ ἔξοδα τῆς Κλινικῆς. Κ'
ἔπρεπε ἀκόμη, ὅπως εἶδαμε, νὰ βρῆ χειροῦργο νὰ
θελήσῃ νὰ κάμη τὸ χειροῦργημα.

είκνη, γλυκομεθυμένους απ' τις ανάνησές του, άφηνε το πλοίο του να πάσει άπάνω σέ βράχους που δέν κκλοφαίνονταν κάτω απ' τή θάλασσα και να βουλιάξει για πάντα.

Η άνθρωπότης πρέπει να ζή, να ζή όπως πρέπει και να ζή όσο πάει καλύτερα, σύμφωνα μέ τους νόμους τής προσαρμογής των όντων, μέ τó θυμασίον λεπτό εργαλείο τής σκέψης. Μά ή τελειότητα του εργαλείου είν' ένως κίνυνος όταν τó βγάδουν απ' τó φυσικό του δρόμο. Πρέπει να λάβουμε τά μέτρα μας και να μη παραθαυμάζουμε τó παρελθόν γιατί αυτό ξενευρίζει τή δραστηριότητά μας και σκορπίζει άπάνω στο πνεύμα μας μιά σκόνη λεπτή που μäs άποτυφλώνει τή σκόνη των τάφων.

K.

ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΜΠΑΜΠΑΚΙΟΥ

(Από τó βιβλίον του Ξεντεμένου «Τó μπαμπάκι και ή καλλιέργειά του»).

Θά με ρωτήσετε : και τó κέρδος είναι τόσο σημαντικό από τή καλλιέργεια αυτή ; Ναι, είναι. Και για να σας δώσω μιά ιδέα, πριν έλθω στο καθυτό μου θέμα, θά σας ζηγήσω μέ λίγα λόγια για τή διάδοση και τó εμπόριο του μπαμπάκιου.

Καθώς θά ξέρετε, τέσσαρα είναι τά είδη που δίνουν στον άνθρωπο φορέματα. Τó μπαμπάκι, τó μεταξι, τó μαλλι και τó λιναρι. Τήν πρώτη θέση μέ τή φθηνία του και τήν εύκολομεταχειρήσή του έχει τó μπαμπάκι. Φυσικά τή φθηνία τή χρωστά στην εύκολή του καλλιέργεια. Και τó φυτό δέ μäs δίνει μοναχά μπαμπάκι, έχουμε και τó κέρδος του σπόρου. Ένα μέρος αυτού κλήθεια πάει στη σπορά, πέρσους όμως πολύς, κι αυτός μäs δίνει λάδι κι άλλα ακόμα χρήσιμα που θά τά δώμε παρακάτω.

Η παραγωγή του μπαμπάκιου στον κόσμο άλακερο δέ μπορεί να μετρηθεί. Η μεγάλη όμως ζήτηση κ' οι ψηλές τιμές των τελευταίων χρόνων μäs λένε καθάρά πως ó κόσμος χρειάζεται περισσότερο απ' ό τι παράγεται. Ένας Άγγλος στατιστικός λογαριασε πως θά χρειαστούν 42.000.000 μπάλες 500 λιτρών τó χρόνο, αν όλα τά έθνη μεταχειριστούν τόσο μπαμπάκι, όσο τά πολιτισμένα. Έκατομμύρια όμως Κινέζων, Ιντιάνων και άλλων ακόμα λαών που όλόένα πολιτίζονται τώρα μέ τή γλήγωρη συγκοινωνία μέ τήν Εύρώπη, άρχισαν να ντύνονται. Αυτό τó δείχνει τó εμπόριο των πανικών μέ αυτά τά μέρη. Ασήμαντο πριν, τώρα γίνεται δλοένα πιó γιγαντιόνο.

Η μεγαλύτερη προσπάθεια καλλιέργειας μπαμπάκιου έγινε από τά 1900. Κιμποσα χρόνια πριν τó Αμερικάνικο καθαρισμένο μπαμπάκι πουλιούνταν κάπου 40 λεπτά ή λίτρα. Η μεγαλύτερη όμως ζήτηση των τελευταίων χρόνων και ή φοβερή κερδοσκοπία τής Αμερικής, άνέβασαν τις τιμές, τις διπλασίασαν και ακόμα περισσότερο. Τó έξοδο τής καλλιέργειας και του καθαρίσματος δέ μεγάλωσε. Μιρένει μάλιστα όσο πάγει γιατί τά μηχανήματα γίνονται δλοένα εύκολωτερα. Όστε όλη ή διαφορά τής τιμής είναι κέρδος του καλλιεργητή. Λένε πως ή κερδοσκοπία άνέβασε τις τιμές. Αυτό δέν είναι δλότελα ψέμα. Ός τόσο ά δέ μεγάλωνε άληθινά ή ζήτηση, ό ύψωμός θά ήταν πρόσκαιρος. Στα 1898/9 ή Αμερική έβγαλε 10.000.000 μπάλες των 500 λιτρών που πουλήθηκαν ως 45 λεπτά ή λίτρα. Στα 1903/5 έβγαλε 13.557.000 μπάλες των 500 λιτρών που πουλήθηκαν κάπου 75 λεπτά ή λίτρα.

Ό ύψωμός στίς τιμές του μπαμπάκιου κ' ή κα-

θημερινή μεγαλήτερη ζήτηση, έκαμε κάθε Κυβέρνηση, να σπρώξει ή δοκιμάσει τήν καλλιέργεια του φυτού

Στά 1900 συστήθηκε στην Άγγλία μεγάλη εταιρία καλλιέργειας του φυτού στις άποικίες της. Οι προσπάθειές της πέτυχαν σέ πολλά μέρη, μάλιστα στις Αυστικές Ιντίες. Τά νησιά αυτά έχουν περίφημο χώμα και τά παλιά χρόνια έβγαναν μπαμπάκι, τó είχαν όμως παραμελήσει δλότελα τελευταία. Η Άγγλική Κυβέρνηση βοήθησε τήν Έταιρία σ' αυτή τήν άποικία. Μοίρασαν σπόρο χάρισμα, έβγαλαν οδηγίες και βιβλία που έλεγαν κάθε χρειάζόμενο. Πρώτα απ' όλα έδειξαν του κόσμου που κκαταπίνονταν τó είδος τί κέρδη τούς περιέμεναν. Νά, τó άποτελεσμα. Πρόπερσιν έκαμαν 2.000 μπάλες που πουλήθηκαν από 1 1/2 ως 2 δραχμές ή λίτρα, και λογαρίαζαν πως ή περσινή παραγωγή έφτασε τις 5.000 μπάλες των 360 λιτρών που θξζιζαν κάπου 3.500,000 δραχμές. Βέβαια ή γή εκεί είναι πλούσια και τó κέρδος είναι μεγαλήτερο.

Άφου λοιπόν όλος ó κόσμος άναγνωρίζει τά κέρδη αυτού του είδους και προσπαθεί να ώφεληθεί, γιατί έμεις να καθόμαστε ; Η μήπως στην Ελλάδα ή γεωργία είναι τόσο προοδεμένη που δέ μäs χρειάζονται δοκιμές ; Πόσον αυτά είναι ειρωνικά όλοι μας τó ξέρουμε. Α δέ σπρωχτεί ή γεωργία κ' ή βιομηχανία μας, ό τόπος θά μείνει πάντα φτωχός και προκοπή δέ θά δώμε. Άλήθεια είναι πως οι Κυβερνήτες μας, κάθε τόσο φροντίζουν δέ μπορούμε όμως να περιμένουμε κάθε τί από τήν ενέργειά τους. Χρειάζεται και ιδιωτική πρωτοβουλία. Έταιρίες και σύλλογοι που δουλεύουν κ' έπειτα από τή σύνταξη του Καταστατικού και τήν εκλογή του Πρωεδρείου, είναι εκείνα που σπρώχνουν τέτλια ζητήματα. Ποιός ξέρει ά σέ πολλά μέρη που βγαίνει σταφίδα δέ θά πετύχαινε μπαμπάκι. Στη Λεσβαδία ξέρουμε πως μεγαλώνει τó φυτό. Με λιγάκι προσπάθεια όχι μόνο θά μεγαλώναμε τή σοδιά παρά και θά καλλιτερεύαμε τή ποιότητα.

Τó βιβλιαρχάκι αυτό δέν έχει μόνο σκοπό να πη πως γίνεται ή καλλιέργεια του φυτού, άλλα και να τή σπρώξει. Εύχομαι να πετύχω — και τó εύχομαι γιατί πιστεύω πως θά ώφελούσε τόν τόπο. Μακάρι.

ΞΕΝΤΕΜΕΝΟΣ

ΕΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στó επιστημονικό περιοδικό «Atene e Roma» που βγαίνει στη Φλωρεντία, ό καθηγητής κ Η. Παβολίνης δημοσιεύει στο φυλλάδιο του Μάρτη τ' άκόλουθο σημείωμα για τó βιβλίο του συνεργάτη μας Νίκου Βέη «Δημώδη άσματα Φιγαλίας μεθ' ύπομνημάτων» :

Άπό τά τριάντα πέντε τραγούδια, τά περισσότερα είναι διαφορετικά από άλλα που βγήκαν ως τώρα. Παρκαπώνυ από τά μισά είναι κλέφτικα, άλλα είναι λιανοτραγούδα έρωτικά.

Τό μεγαλυτέρο ενδιαφέρον τής συλλογής είναι τά πλούσια και μέ καθέκαστα σχόλια, όλ' αυτά πρωτότυπες παρατήρησεις του συγγραφέα πουναι γνωστός πια για τήν πείρα του και για τήν έπιστήμη του κι από άλλα του συγράματα. Έτσι παντα κατορθώνει μέ παραπομπές σέ διάφορες συγραφές και μέ τó πετυχημένο ταίριασμα από σημειώσεις ή πληροφορίες που βρίσκονται σκορπισμένες στους ιστορικούς, στους γεωγράφους και στους ποιητές, να βρίζει τήν πατρίδα και τή χρονολογία του καθενός τραγουδιού, να ζουγραφίζει τά πρόσωπα που εξυμνούνται ή αναφέρονται σ' αυτό, πολλές φορές μάλιστα να δίνει κι άλάκαιρη τή βιογραφία τους. Κ'

έξον απ' αυτά, ζηγάει σωστά τις άρκετές σκοτεινές φράσεις που βρίσκονται σ' αυτά (τά τραγούδια) από άνακράτωμα που γίνεται από λέξεις Τούρκικες, Άρβαντικές και Ιταλικές.

Δέ μäs φαίνεται άσκημο να σημειώσουμε δώ ένα χαριτωμένο και παιγνιδιάρικο στίχο από τά έρωτικά λιανοτραγούδα. Έτσι ό έρωτεμένος θά ποθούτε τó χεράκι τής όμορφης

Νάν τ'έχε για προσκέφαλο δυό μέρες και δυό νύχτες
Ημέρες νάσαν του Μχιού κ' οι νύχτες του Γενάρη

Ένας άλλος άξιος σύντροφος του Κωσταντίνου, που φημίζεται κάπως για Δόν Ζουάν, παινιέται πως έχει δυό όμορφες

Κι όδαις μαλώσω μέ τή μιά, παίρνω και π' στήν άλλη,
κι όδας μαλώσω μέ τις δυό, τραβώ για να 'υρω κι άλλη.

P. E. P.

Ο,ΤΙ ΒΛΕΠΤΕ

Τή Δευτέρα 2 του Απρίλη, στις 6 τίκομασήμερο, ό διευθυντής του «Monde Hellenique» κ. Παπύς θά μιλήσει στη σήλα του «Παρνασσού» για τήν «Ελλάδα και τή Γαλλία στην εποχή του Διευθυντήριου» (La France et la Grece á l' époque du Directoire), μέ προβολή φωτοεικόνων.

— Άπό τó φύλλο τής άλλης Κυριακής άρχινήσουμε τή «Μαξιμή», ώραιότατο δόηγμα μέ Ιντιάνικη ύπόθεση. Τόχει γραμένο ό Κρίσνα πουχει δημοσιέψει στο «Νουμξ» τά «Διπλά άιστήματα» κι άλλα πετυχημένα δηγήματα.

— Πολύ όμορφο τó έρθεο του Παπαγιάννη για τόν Κοινένο που δημοσιεύτηκε τις προάλλες στο «Νέο Αστου», άφου όμορφο τó βρήκε κι ό Παλιμας, μέ σίν πουδ αυτό πουγραψε τó «Ν. Αστου» τής περασμένης Κυριακής, πως τó έρθεο του Παπαγιάννη έγινε άφορμή να μην περάσει ό Κοινέμος δλωτσίδιλο άμνημόνευτος άλλα να γραφτούν μερικά έρθεα για αυτόν. Τίτιο πράμα ούτε ό Παπαγιάννης δέ θάν τó φαντάζεται.

— Τή μέρα πουρθε δώ ό Βασιλιάς τής Ιταλίας χιλιάδες κόσμος μαζώχτηκε κάτω από τó Παλάτι και κατερούσε να βγει ό μουταφίρης μας στο μπαλκόνι να βγάλει λόγο.

— Αδύνατο, βλέπετε, να νιώσουμε οι κακώμοροι οι Ρωμιοί πανηγύρι δίγως λόγο. Αύτή τήν άνατροφή μäs δώσαμε οι βουλευτάδες μας.

— Έξυπνωτάτη ή σάτυρα του Σταθόπουλου στην «Ακρόπολη» τής Τρίτης μέ τους Ιταλοέλληνες ποιητάδες. Τους έζηξε αυτή ή σατυρική κατακραχλια.

— «Γιατί τó δημοσιέφες τó ποιήμá σου και Ιταλι κί ;» ρώτησε κάποιος έναν απ' αυτούς τους ποιητάδες.

— «Φεβθήθηκι μήπως μου τó μεταφράσει ό Καμπίνης», τού άποκρίθηκε «κι πάθω ό,τι έπαθε κι ό μακαρίτης ό Καρντούτσος απ' αυτό τόν μπόγια».

— Καλυτέρο δικιολογία απ' αυτή δέν μπορούσε να γίνει.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. κ. Γερ. Μαγ και Γ. Φίλια, στη Κέρκυρα. Λίθιμοι τις συντρομές του 1907 και σäs εύχριστούμε. — κ. Στ. Λιμ. Δίκιο έχει και σ' εύχριστούμε. Α' Αφου ό Νουμ ξ, καθώς μäs γράφεις, είναι τó μοναχό φύλλο στη δημοτική πρέπει να ξεσηκώσει άπό τά δημοτικά βιβλία τά καλύτερά τους κομάτια, για νάν τά διαβάζουν όσοι δέν παίρνουν τά βιβλία αυτά ή δέν έχουν καιρ ή νάν τά διαδίσουν άλάκαιρα. Αυτό θά κάνουμε και μες δώ κι όμπως και θάρχησουμε πρώτα πρώτα μέ τó «Μπαμπάκι» του Ξεντεμένου, δημοσιεύοντας στο σημερνό φύλλο τó κεφάλαιο «Τó Κέρδος από τήν καλλιέργεια του μπαμπάκιου» κι άργότερα, στα μäs περιεσέψει τόπος, κι άλλο έντ κεφάλαιο «Είδη μπαμπάκιου».